

Uže 16 let opazujem dohodke iz sadjarstva v raznih razmerah ter sem našel, da še v najneugodnejših legah za vloženi denar daje po 6%. — Sadjarstvo na debelo gleštano je za gospodarstvo še radi tega velike važnosti, ker sicer prazno in pusto zemljišče posestniku v korist obrača. Takošnih zemljišč ima marsikateri veleposestnik mnogo, na pr.: pašnike, hribska rebra, nasipe. Sadovnega drevja se dá tudi mnogo še tam nasaditi, kjer drugim pridelkom čisto nič niso na poti. na pr. ob cestah in stezah skoz posestvo.

Ugovarjajo nasprotniki sadjarstva na debelo gleštanega, da sadovno drevje škoduje drugim kulturam s svojim korenjem, katero daleč razprostira, s senco itd. Nekaj resnice je uže na tem, vendar ni tako znatna, kakor se domišlja. Tudi se mnogo škodam v okom priti more, če se prave sorte odbirajo, drevesom pravilne krone narejajo. Sploh pa je tudi tukaj treba računati ter škodo po drevesih narejeno primerjati dohodkom, ki ga dajejo. In tedaj ni dvomiti, da tehtnica potegne na stran sadjarstva.

Zopet drugi pravijo, če sadovnega drevja ponasadijo po ozarrah med njivami in travniki, ovira to obdelovanje zemljišč in spravljanje pridelkov. Temu nasproti opomnim, da sem lani na knez Schwarzenbergovi grajščini v Libejicah opazoval, kako so z drevjem obšajene njive prav dobro orali s parnim plugom. Drevje ni čisto nič oviralo oranja. Prvo torej je, kakošno drevje se nasadi in kako.

Naposled je še omeniti, kako s sadovnim drevjem zasajeno posestvo od leta do leta več vredno postaja, to pa ne samo zavoljo čedalje večje množine pridelanega sadu, ampak tudi zaradi lesa, katerega je zmiraj več. Skoro od vseh naših sadovnih dreves lesovina je draga, ker rabi mizarjem in rezbarjem.

Povdarjati nam je tudi blagodejni vpliv, ki ga imajo gosti sadovnjaki na zboljšanje podnebja. Tako so na Ogerskem veliko storili, da so okolice bolj zdrave, to pa vsled marljivega zasajanja dreves. Odlikuje se tukaj nadvojvode Albrehta grajščina Bellye in Ogerski Požon, zlasti tamošnji park Marienau. Na mejah stojijo divja drevesa, pitoma pa bolj v zatišjih in zavetjih ter dajejo celi okolici in posestvu neprecenljivo vrednost.

Da širni sadovnjaki, gosto sadovno drevje, okolice lepšajo, to je samo po sebi umevno in bode vsak priznaval.

Kakor sedaj gospodarstvo kaže, sadjarstvo ni več gurača, ampak velevažna in koristna stroka gospodarstvena, ki zasluži popolno pozornost vsakega oskrbnika. Ako bodo te vrstice kaj pouzročile, da se sadjarstva na debelo poprimejo zlasti grajščaki, storjeno je veliko za napredek.

Gospodarske izkušnje.

Kako pridelovati goveje maslo.

Sveže surovo maslo ali puter ima še zmiraj v sebi nekaj vode in mleka, kar trpežnosti njegovi škoduje. Ako puter kmalu povžijemo, ni se bati radi tega posebne škode, čeravno bi v njem bilo mnoge vode in mleka razkrojitev njegovo pospešujočega. Drugače je, ako putra ne moremo kmalu pospraviti, ampak je treba dalje časa hranjevati ga. Zaostala voda in mleko se neljubo glasi, ker delujeta na razkrojitev putra, gotov pogin tega pridelka.

Da se to ne zgodi, ampak puter mogoče dolgo ohrani, topé ga pri nas in pretvarjajo v maslo. — Čem temeljiteje odpravimo vodo, tem bolji je puter,

tem dalje trpežen in vsled tega tudi več vreden. Sedaj še kmetovalci premalo storijo, da bi vseskozi hvale vreden, trpežen pridelek si pridelovali.

Največ masla naredijo poleti, pozimi najmanje. Zavoljo tega so cene poleti maslu nizke, pozimi visoke. Kako dobro bi torej bilo poleti narejeno maslo do zime ohraniti frišno ali sveže! Dobička bilo bi okolo 25% več. Iz tega lahko prevede vsak, da se uže izplača za zboljšano pridelovanje masla nekoliko potruditi se.

V ta namen se naj tako ravna: dobro izprano surovo maslo ali puter deni v lonec — najbolje v lonec iz emajliranega pleha — da se v njem raztopi, in je čista tekočina. Z žlico polovimo za tem vse pene, da se puter vidi čist. V ta se izvrti luknja do dna lonca, skozi katero odcedimo vse spodaj nabrano mleko. To mleko in pene moremo porabiti doma, zlatorumeno maslo pa prodamo.

Tako napravljeno maslo daje se ohraniti po več let neskvarjeno.

XXX. občni zbor avstrijsko-nemških čebelarjev v Liegnitzu.

Letos je bil 30. občni zbor avstrijsko-nemških čebelarjev res prav zanimiv. Osnovni odbor si je po moči prizadeval, da je kraj zborovanja okrašil, kolikor je le mogoče in reči se mora, da mu je dobro poratalo. Prostor za razstavo živih čebel in raznih panjev je bil lep vrt takoj za hišo; prostori za razstavo družega čebelarskega orodja so bili primerno veliki, zlasti pa dvorana za obravnave jako prostorna. Začnimo s kratkim popisom razstave, ker ta navadno obiskovalce in menda tudi druge čebelarje bolj zanima, kakor pa govori, saj o čebelni naravi in dejanskem čebelarstvu, tako vsak čebelar vse vé — saj misli vse vedeti.

Najprej opomnimo, da za povikšanje slavnosti se je letos zato še več, kakor druga leta prizadevalo, ker se je obhajala petdesetletnica javnega čebelarenja največega mojstra v tej stroki in v našem času, dr. Dzierzona, bivšega katoliškega župnika v Karlsmarku. Le v kratkih vrsticah bodi povedano nekoliko iz njegovega življenja, ker njegovo delovanje bode našim čebelarjem večinoma uže tako znano.

Janez Dzierzon, poljskega rodú, je sin malega posestnika v Lowkowicu v pruski Šleziji. Bil je rojen 16. januarija l. 1811., toraj ima zdaj 75 let svoje starosti ter je še krepek in delaven. Veselje do čebelarstva vsadil mu je v srce uže njegov oče ter se je Janezek uže kot dijak mnogo ž njim pečal. Leta 1835. posvečen je bil v mašnika ter je svojo prvo službo nastopil v Karlsmarku, kjer je pozneje tudi župnik postal. Tu je bilo njegovo prvo delo, da si je postavil čebelnjak ter ga s panji napolnil. Kmalu si je moral napraviti v obližji drugi čebelnjak in ne dolgo potem še tretjega, tako, da so ga ljudje šaljivo imenovali „čebelarskega vojvodo“. Tudi v svojih pridigah vzela je marsikatero podobo z čebelnega življenja ter poslušalcem priporočal čebelno marljivost, pokorščino do vikših itd. Mladi župnik je pa kmalu spoznal, da v neukretnem starem panji je čebela gospodar, on pa njen služabnik; rad pa bil bi postal on gospodar in čebela naj bi njemu služila, zato je noč in dan premišljeval, kako bi panj pre naredil, da bi zamogel vsak sad po svoji volji ven vzeti ter sploh po okoliščinah in potrebi prosto delovati. To premišljevanje je rodilo panj s premakljivimi satniki. Pod nepremakljivi pokrov uvrstil je premakljive satnike. Se vé, da od

začetka bilo je še vse surovo, bile so le gole deščice in te nepravilne, a začetek je bil storjen, iznajdene reči spolnjevati, pa za umnega človeka ni težko. Tako je tudi g. Dzierzon vedno napredoval ter kmalu izdal knjižico s kratkim podukom, kako se lahko spremeni stari panj v novega s premakljivimi satniki. Da je potem v spoznanji čebelne narave in čebelnega delovanja s svojim opazovanjem vedno bolj napredoval ter postal res buditelj in nčenik vsem čebelarjem, je lahko umljivo in menda našim čebelarjem sploh znano. Javno čebelarenje tega mojstra od l. 1835. do letos, toraj petdesetletnica se je to leto pri 30. občnem zboru preslavljal.

In res toliko obiskovalcev pri občnih zborovanjih še ni bilo kmalu, kakor letos. Uže na predvečer, 8. septembra namreč, je bila velika dvorana tako prenapolnjena, da kateri so zadnji došli, prostora in sedeža niso nikjer več dobili. Da so razni govorniki mojstra zlatomašnika, recimo tudi (če smemo) zlatočebelarja, iz raznih ozirov izvrstno povikševali in preslavljali, kaj hočem to dalje in obširneje popisovati, umé se tako samo po sebi. Ozmimo se raje na razstavo čebelarskega orodja in raznih čebelarskih izdelkov in pridelkov.

a) Kar se tiče razstave živih čebel, bile so zastopana vsa razna in znana čebelna plemena: nemško, kranjsko, laško, egipčansko, cipriško itd., le neke azijske čebele, ki je pa bolj mušicam kakor čebelam podobna, letos nisem zapazil; saj prvi dan je ni bilo, pozneje pa te razstave nisem več pregledoval. Popisovanje teh raznih plemen menda mi čebelarji radi prizanesajo, toraj ga tudi opustim, ker vem, da vsakemu kolikaj bolj izvedenemu čebelarju so danes razna plemena znana. Tudi panjev posebej ne bom popisoval, le toliko bodi rečeno, da skoraj vsak razstavljevalec je svojega imel, čeravno so bili vsi razni panji po enem pravilu, na isti podlagi večinoma izdelani, ločili so se le v nebitvenih spremenih, in po obliki, kar so uže bili, ležaki ali stojaki.

b) Poglejmo sedaj malo razstavo čebelarskega orodja. Razstavljeno je bilo v velikem, pokritem prostoru tik zborovalne hiše. A vsega naštevati od prvega do zadnjega konca bi mi zopet ne bilo mogoče zaradi prevelike množine, toraj naj tudi tú le nekoliko sploh poročam.

(Dalje prihodnjič.)

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodu v Rudolfovem (Novem mestu) na Dolenjskem.

C. k. kmetijska družba kranjska bode 3. oktobra t. l. dopoldne ob 9. uri v Rudolfovem 6 plemenskih juncev muriškega plemena prodajala.

Ti junci se bodo postavili posamezno na prodaj za polovico tiste cene, za katero jih družba kmetijska kupi, in se vsak prodá tistemu, kdor največ za-nj dá proti temu, da ga 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže, ga najmanj dve leti za pleme obdržati, zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 19. septembra.

Šolske stvari.

Društvo „Narodna šola“

(Konec.)

Potem je vprašal eden zborovalcev, je li odbor prosil hranilnico kranjsko za podporo, na kar je predsednik Stegnar odgovoril, da se je prošnja vložila, a da je bila brezvspešna. „Narodna šola“ ni niti odgovora dobila. Sklenilo se je potem, da se hranilnica več ne prosi za podporo.

Na to pričela se je precej dolga debata o kariranih računih, katere je ministerstvo za naprej prepovedalo. Nasvetovalo se je, da bi se omislile računicе jednorizne, naposled pa se je prepustilo odboru, da ukrene, kakor se mu bode prikladno zdelo.

Za pregledovalce računov izvolijo se per acclamationem gg. Gabršek, Žvagen in Javoršek s tem dodatkom, da imajo ta posel opravljati do bodočega občnega zbora.

Ko je potem prišla na vrsto volitev predsednika in odbornikov, bili so vsi odborniki v tem edini, da skoro vse, večinoma hlapčevsko delo, ki ga prouzučuje razpošiljanje mnogovrstnega šolskega blaga, opravlja izključno le gospod predsednik sam, kateremu je nekateri marljivo pomagal g. H. Podkrajšek, kateremu se izreče tudi zahvala. Odborniki so z mnogim drugim poslom preobloženi, deloma izven Ljubljane stanujoči, da ne utegnejo in ne morejo pomagati.

Z ozirom na to se po živahni debati sklene, da se g. predsedniku dá na razpolaganje 100 gold. za „poselska opravila“, da mu ne bode treba vknjiževati vseh krajcarskih izdatkov in da si privzame pomagača za mnoga mehanična opravila, kateremu določi iz te svote po svoji previdnosti nagrado.

Predsednikom bil je per acclamationem zopet izbran g. Srečko Stegnar, isto tako tudi vsi dosedanji odborniki gg.: Praprotnik Andrej, Močnik Matej, Borštnik Ivan, Govekar Fran, Podkrajšek Henrik, Praprotnik Fr., Tomšič Ivan, Žumer Andrej.

Potem zaključilo se je zborovanje, ko je trajalo poltretjo uro. Društvo sme s svojim delovanjem v preteklem letu biti popolnem zadovoljno, Bog bi dal, da bi tudi prihodnje leto bilo vsaj enako uspešno. Rodoljubom po vseh slovenskih pokrajinah polagamo prav toplo na srce, da po svojih močéh podpirajo „Narodno šolo“ in jo priporočajo v krogih svojih znancev in prijateljev.

Vdovsko učiteljsko društvo

zborovalo je v mestni dvorani v četrtek v 10. dan t. m. Navzočnih bilo je 18 članov. Predsedoval je g. prošt dr. Anton Jarc, ki je pozdravil navzoče in naglašal ugodno društveno stanje, in to po vsej pravici, kajti „Vdovsko učiteljsko društvo“ je v srečnem položaji, da njegovo premoženje vsako leto narašča za najmanj 800 gold.

Med dohodki nahajamo: Gotovine v blagajnici 250 gold. 16 kr., letnina in vstopnina društvenikov 451 gld., obresti od obligacij 1764 gold. 10 kr., obresti od izposojenih kapitalov 9 gold. 50 kr., akcija banke „Slovenije“ 7 gold., iz hranilnice vzetih 160 gold., skupaj 2641 gold. 76 kr. in obligacije za 500 gold. — Stroškov bilo je 2481 gold. 81 kr., izmed katerih se je vdovam in sirotam dalo podpore 1407 gold. 13 kr., 4 učiteljem pa skupaj 100 gold. Društvo ima sedaj 44.883 gold. 21 kr. premoženja, namreč: obligacij za 42.950 gold., v